Շրջակա միջավայրի նախարարության
գլխավոր քարտուղար
պարոն Ս. Աթանեսյանին

ՀԱՇՎԵՏՎՈՒԹՅՈՒՆ

Շրջակա միջավայրի նախարարության իրավախորհրդատու Անահիտ Ալեքսանդրյանի 2023թ. սեպտեմբերի 20-29-ը Գերմանիայի Դաշնային Հանրապետություն գործուղման վերաբերյալ

1. <u>ԳՈՐԾՈՒՂՎԱԾ ԱՆՁ</u>

Անահիտ Ալեքսանդրյան

2. <u>ԶԲԱՂԵՑՐԱԾ ՊԱՇՏՈՆԸ</u>

Շրջակա միջավայրի նախարարության իրավախորհրդատու

3. <u>ԳՈՐԾՈՒՂՄԱՆ ՎԱՅՐԸ ԵՎ ԺԱՄԿԵՏԸ</u>

Գերմանիայի Դաշնային Հանրապետություն (ք. Բոնն)
2023թ. սեպտեմբերի 20-29-ը

4. <u>ՀՐԱՎԻՐՈՂ ԿՈՂՄԸ</u>

ՄԱԿ-ի շրջակա միջավայրի ծրագիր

5. <u>ԳՈՐԾՈՒՂՄԱՆ ՆՊԱՏԱԿԸ</u>

Մասնակցություն Քիմիական նյութերի կառավարման հինգերորդ միջազգային համաժողովին և հարակից հանդիպումներին:

6. <u>ՔՆՆԱՐԿՎԱԾ ԹԵՄԱՆԵՐԸ, ՀԱՆԴԻՊՈՒՄՆԵՐԸ, ԵԼՈՒՅԹՆԵՐԸ, ԲԱՐՁՐԱՑՎԱԾ ԿԱՄ ՔՆՆԱՐԿՎԱԾ ՀԱՐՑԵՐ</u>

2023 թվականի սեպտեմբերի 21-ից 29-ը մասնակցել եմ Քիմիական նյութերի կառավարման միջազգային համաժողովի հինգերորդ նստաշրջանին (Բոնն, Գերմանիա) և հարակից հանդիպումներին:

• Սեպտեմբերի 21-22-ը Զիգբուրգում (Գերմանիա) տեղի են ունեցել Քիմիական նյութերի միջազգային կառավարման ռազմավարական մոտեցման (SAICM) տարածաշրջանային հանդիպումները:

Հանդիպման ժամանակ տարածաշրջանային տեղեկատվություն և գիտելիքներ են փոխանակվել, ինչպես նաև ուսումնասիրվել է առաջընթացը SAICM-ի ընթացիկ թիրախների ուղղությամբ:

Ռազմավարական մոտեցման և Քիմիական նյութերի կառավարման միջազգային համաժողովի ընդհանուր քաղաքականության ռազմավարությունը իրականացման մեխանիզմների վերաբերյալ ընդունում է, որ տարածաշրջանային հանդիպումները կարևոր դեր են խաղում Ռազմավարական մոտեցման իրականացման գործում՝ ապահովելով տարածաշրջանային մակարդակում իրականացման առաջընթացը վերանայելու ֆորում, տարածաշրջանային մակարդակում բոլոր շահագրգիռ կողմերին իրականացման ուղեցույցների տրամադրումը և տեխնիկական ու ռազմավարական քննարկումների և տեղեկատվության փոխանակման հնարավորությունը: Խորհրդակցության ժամանակ օրակարգային այս հարցը լուսաբանվել է տարածաշրջանային ներկայացուցչի կողմից և մասնակիցները կիսվել են տարածաշրջանում իրականացվող SAICM-ի ընթացիկ նպատակներին աջակցող գործողությունների և նախաձեռնությունների մասին:

• 2020 թվականից հետո քիմիական նյութերի և թափոնների ռացիոնալ կարգավորման և Ռազմավարական մոտեցման քննարկման միջնստաշրջանային գործընթացի վերսկսված 4-րդ խորհրդակցությունը տեղի ունեցավ 2023 թվականի սեպտեմբերի 23-ին և 24-ին:

2020 թվականից հետո քիմիական նյութերի և թափոնների ռացիոնալ կարգավորման հարցերի և Ռազմավարական մոտեցման քննարկման միջնստաշրջանային գործընթացի համար ներկայացվել են հետևյալ առաջարկությունները.

1. Համաժողովը որոշել է նախաձեռնել միջնստաշրջանային գործընթաց՝ 2020 թվականից հետո քիմիական նյութերի և թափոնների ռացիոնալ կարգավորման և Ռազմավարական մոտեցման վերաբերյալ առաջարկություններ մշակելու համար:

2. Միջնստաշրջանային գործընթացի առաջին հանդիպումը տեղի ունեցավ Բրազիլիայում 2017 թվականի փետրվարի 7-ից 9-ը, երկրորդ հանդիպումը՝ Ստոկհոլմում 2018 թվականի մարտի 13-ից 15-ը, երրորդ հանդիպումը՝ Բանգկոկում 2019 թվականի հոկտեմբերի 1-ից 4-ը և չորրորդ հանդիպումը Բուխարեստում՝ 2022 թվականի օգոստոսի 29-ից սեպտեմբերի 2-ը: Չորրորդ հանդիպումը հետաձգվել և վերսկսվել է Նայրոբիում՝ 2023 թվականի փետրվարի 27-ից մարտի 3-ը: Միջնստաշրջանային աշխատանքն ավարտելու համար չորրորդ հանդիպումը կրկին ընդհատվել է և նորից գումարվել Համաժողովի հինգերորդ նստաշրջանից երկու օր առաջ, 2023 թվականի սեպտեմբերի 23-24-ը Բոննում:

Համաժողովի քննարկմանը ներկայացվել է ամփոփ փաստաթուղթ՝ որպես միջնստաշրջանային գործընթացի արդյունք, որը փոխանցվել է Համաժողովին 2023 թվականի սեպտեմբերի 24-ին՝ միջնստաշրջանային գործընթացի վերսկսված չորրորդ հանդիպման ավարտին:

Համաժողովի քննարկմանը ներկայացվել է նաև նոր շրջանակային փաստաթղթի վերնագրի և դրա ընդունման վերաբերյալ բանաձևի նախագիծ, այլ բանաձևերի նախագծեր, որոնք քարտուղարությանը հանձնարարվել էր պատրաստել միջնստաշրջանային գործընթացի համանախագահների ղեկավարությամբ և որոնք ուղղակիորեն առնչվում էին 2020 թվականից հետո ընկած ժամանակահատվածի համար արդյունքներին և հարակից գործողություններին, ինչպես նաև առաջարկներ, որոնք պետք է հաշվի առնվեն նոր շրջանակային փաստաթղթի կիրառման ժամանակ:

- 2023թ. սեպտեմբերի 25-29-ը տեղի ունեցավ Քիմիական նյութերի կառավարման միջազգային համաժողովի հինգերորդ նստաշրջանը:

Տարածաշրջաններում և ոլորտներում ձեռքբերումները վերանայվել են Ռազմավարական մոտեցման Համընդհանուր քաղաքականության ռազմավարության նպատակների ուղղությամբ աշխատելու համատեքստում և որպես 2020 թվականի թիրախի ընդհանուր ուղղության և ուղեցույցի մաս:

Մասնակիցներին տեղեկատվություն է տրվել Ռազմավարական մոտեցման իրականացման առաջընթացի, ինչպես նաև ընդհանուր ուղղությունների և ուղեցույցների մասին: Համաժողովում նշվել է, որ բոլոր շահագրգիռ կողմերի և ոլորտների ներգրավվածությունը, ինչպես նաև թափանցիկ, ներառական և բաց իրականացման գործընթացները, ինչպես նաև հանրության մասնակցությունը կարգավորող և քիմիական անվտանգությանն առնչվող որոշումների կայացման այլ գործընթացներում առանցքային են Ռազմավարական մոտեցման նպատակներին հասնելու համար:

Տարածաշրջանային համակարգողներն ու ոլորտի ներկայացուցիչները հայտարարություններ արեցին Համաժողովում, որոնք ամփոփում էին ձեռքբերումները՝ 2020 թվականի նպատակի ուղղությամբ աշխատելու համատեքստում՝ Ռազմավարական մոտեցման և ընդհանուր ուղղության ու ուղեցույցի իրականացման առումով:

Առանձնահատուկ ուշադրություն է դարձվել ծրագրերի «Արագ մեկնարկ» ծրագրին: Նշվեց, որ «Արագ մեկնարկ» ծրագիրը նշանակալի ներդրում է ունեցել զարգացող և անցումային տնտեսություն ունեցող երկրներում կարողությունների զարգացման և ամրապնդման գործում՝ կոնկրետ միջոցառումների համար հիմնական ֆինանսավորման տրամադրման միջոցով, որոնք առանցքային դեր են խաղում կարողությունների կարիքների բացահայտման և ելակետային կարողությունների ստեղծման գործում՝ Ռազմավարական մոտեցման նպատակների իրականացման ուղղությամբ հետագա աշխատանքների համար: «Արագ մեկնարկ» ծրագրի արդյունքները հնարավորություն են տվել բացահայտելու լավագույն փորձը և քաղված դասերը, այնուհետև կիսվել փորձով և խուսափել ջանքերի կրկնությունից, առավելագույնս օգտագործել առկա ռեսուրսները և տարածել տարբեր ծրագրերից ստացված գիտելիքները:

7. <u>ԱՐԴՅՈՒՆՔԸ</u>

Քիմիական նյութերի կառավարման հինգերորդ միջազգային համաժողովը և 2020 թվականից հետո քիմիական նյութերի և թափոնների ռացիոնալ կարգավորման և Ռազմավարական մոտեցման քննարկման միջնստաշրջանային գործընթացի վերսկսված 4-րդ խորհրդակցությունն ավարտել են իրենց աշխատանքը 2023 թվականի սեպտեմբերի 30-ին Բոննում (Գերմանիա):

Հանդիպման դրական արդյունքները ներառում են.

- Քիմիական նյութերի վերաբերյալ գլոբալ շրջանակային ծրագրի ընդունման մասին բանաձևի ընդունում՝ Քիմիական նյութերի և թափոնների վնասակար ազդեցությունից զերծ մոլորակի համար և Բարձր մակարդակի հռչակագիր: Շրջանակային ծրագրի սկզբունքների և մոտեցումների բաժնի ներածական մասը ներառում է ուղիղ հղում Ռիո դե Ժանեյրոյի հռչակագրին, որը պարունակում է 27 հիմնարար սկզբունքներ, ներառյալ նախազգուշական սկզբունքը, «աղտոտողը վճարում է», ընդհանուր, բայց տարբերակված պատասխանատվություն և այլն: Նոր Գլոբալ շրջանակային ծրագիրը ստացել է «Քիմիական նյութերի վերաբերյալ գլոբալ ծրագիր» անվանումը:

- Ֆինանսավորման վերաբերյալ բանաձևի ընդունում, որը նախատեսում է գործողության սահմանափակ ժամկետով նոր կամավոր նպատակային հիմնադրամի ստեղծում՝ զարգացող երկրներում և անցումային տնտեսություն ունեցող երկրներում քիմիական նյութերի և թափոնների վերաբերյալ նոր գլոբալ գործիքի ներդրման գործընթացին աջակցելու նպատակով: Գերմանիան խոստացավ 20 միլիոն եվրո տրամադրել նոր շրջանակային ծրագրի շրջանակներում աշխատանքները ֆինանսավորելու համար: Ֆրանսիան նախատեսում է հատկացնել 400 հազար եվրո: Եվս 2,5 միլիոն եվրո կհոսի նոր նպատակային հիմնադրամ Քիմիական նյութերի միջազգային կառավարման ռազմավարական մոտեցման արագ ֆինանսավորման ծրագրից, որն ավարտեց իր մանդատը 2015 թվականին: Այսպիսով, նոր հիմնադրամի բյուջեն կկազմի 22 900 000 եվրո: Պատվիրակները համաձայնեցին, որ Հիմնադրամի աշխատանքային պայմանները կվերանայվեն առաջին համաժողովի ժամանակ՝ նոր շրջանակային ծրագրի շրջանակներում:

- Խիստ վտանգավոր թունաքիմիկատների վերաբերյալ բանաձևի ընդունում, որը հավանություն է տալիս Խիստ վտանգավոր թունաքիմիկատների վերաբերյալ համաշխարհային դաշինքի ստեղծմանը՝ գյուղատնտեսության մեջ խիստ վտանգավոր թունաքիմիկատներից աստիճանաբար հրաժարվելու համար արդյունավետ գործողություններ ձեռնարկելու և բազմակողմ շահառուների մասնակցությամբ ավելի անվտանգ այլընտրանքներ խթանելու նպատակով՝ ՄԱԿ-ի Պարենի և գյուղատնտեսության կազմակերպության հովանու ներքո:

- «Գենդերային ինտեգրում և աջակցություն գենդերային հավասարության ու բոլոր կանանց և աղջիկների իրավունքների և հնարավորությունների ընդլայնման ապահովմանը քիմիական նյութերի և թափոնների կառավարման ոլորտում» վերնագրով բանաձևի ընդունում: Այս Բանաձևն արտացոլում է Կայուն զարգացման կարևորագույն

նպատակներից մեկը՝ ԿԶՆ 5-ը՝ հասնելու գենդերային հավասարությանը և բոլոր կանանց ու աղջիկների իրավունքների և հնարավորությունների ընդլայնմանը:

- Հինգ ռազմավարական նպատակների ընդունում.

✓ Իրավական հենքի, ինստիտուցիոնալ մեխանիզմների և կարողությունների առկայություն՝ քիմիական նյութերի անվտանգ և կայուն գործածությունը դրանց ողջ կենսացիկլի ընթացքում ապահովելու նպատակով:

✓ Համապարփակ և բավարար գիտելիքների, տվյալների և տեղեկատվության ձևավորում, տրամադրում և հասանելիություն բոլորի համար՝ հիմնավորված որոշումներ և գործողություններ ընդունելու նպատակով:

✓ Առաջնահերթությունների բացահայտում, սահմանում և խնդրահարույց հարցերի լուծում:

✓ Արտադրանքի արժեքային շղթաներն օգտագործում են ավելի անվտանգ այլընտրանքներ և նորարար ու կայուն լուծումներ՝ առավելագույնի հասցնելու օգուտները մարդու առողջության և շրջակա միջավայրի համար և կանխելու ռիսկերը կամ, եթե կանխարգելումը հնարավոր չէ, նվազագույնի հասցնել դրանք:

✓ Ուժեղացված իրականացումը ձեռք է բերվում ռեսուրսների ավելի ակտիվ և արդյունավետ մոբիլիզացման, գործընկերության, համագործակցության, կարողությունների զարգացման և համապատասխան որոշումների կայացման գործընթացներին ինտեգրվելու միջոցով:

Բացի այդ, ընդունվել են տարբեր թիրախներ, այդ թվում՝ երկրի ներսում արգելված քիմիական նյութերի արտահանման վերաբերյալ թիրախը, որի կատարումը կնվազեցնի թունավոր քիմիական նյութերի, այդ թվում՝ խիստ վտանգավոր թունաքիմիկատների արտահանումը արտադրող երկրներից զարգացող և անցումային տնտեսություն ունեցող երկրներ:

Կարևոր նպատակները ներառում են նաև արտադրական շղթայի ներսում և դրա սահմաններից դուրս ապրանքներում պարունակվող քիմիական նյութերի մասին տեղեկատվության հասանելիության նպատակները, որոնք թույլ կտան այդ տեղեկատվության հասանելիությունը ոչ միայն ապրանքների մատակարարներին և արտադրողներին, այլ նաև մանրածախ առևտրականներին, սպառողներին և թափոնների վերամշակողներին:

Ինչ վերաբերում է ինստիտուցիոնալ մեխանիզմներին, ապա պատվիրակները պայմանավորվեցին երեք տարին մեկ անգամ գումարել ապագա համաժողովները:

Իրավախորհրդատու՝ Ա. Ալեքսանդրյան